

Nervorum
de uenarum
ratio.

Menstruorum
purgationes unde
fluant.

Etionis frequentia & copia (quibus illa à uiris longè uincuntur) metiendum sit. Porro mulierum ualorum & testium functione ac usum, ea quæ de uiri seminariis organis prodidimus, satis comonstrant. Sic quoque uterum, & potissimum ipsius ceruicis exacto sensu donaretur, nervos illis frequentes insertos fuisse, quæ nunc obtinent sensus liquidò attestatur. Cæterum uenis quas in fundum uteri & ceruicem pertinere diximus, uterum, & quando concepit mulier ipsæ quæ fundum peculiare sunt, scetum quoque enutriti: arterias uero communi, quod illæ reliquo præstant corpori officio fungi certum est, ipsæque sectio in utero gerentibus, id non minus iucundissime quæ luculentissime attestatur. Et mulierum menstruas purgationes ex utero quoque petentibus uenis euacuari indubitatum est: at quo modo id fiat, & per quas potissimum uenas, fundi scilicet, an ceruicis ille sanguis profluat, fortassis si diligens Naturæ operum fueris admirator, neque in allicuius iuraueris uerba magistri, & tu quoque non mecum modò, uerum etiam cum eruditissimis uiris IOACHIMO ROELANTS primario apud Mechlinienses medico, nostræque Brabantie singulari ornamento, ac VITO TRITONIO ATHESINO, studiorum mihi dulcissimo comite, qui hac de re non semel mecum tum propter alias occasiones, tum maxime propter Hippocratis Aphorismum sexagesimum libri quinti, & Galeni in eundem commentarium literis egerunt, ambigas. Non sanè quod quis menstruus sit sanguis, & quæ ipsius natura, & quantus, & quæ ratione in muliere abundet, & quæ scetum nutriat, quamque falsa de ipsius prauitate & graueolentia Plinius, & cum alijs plerisque Albertus ille scripserint, nos lateat. Neque etsi quibusdam secus uisum sit dubitamus, pariter sanguinem illum in fundum sinum toto mensis interuallo sensim minime coaceruari, ac mensis periodo turgente ita utero promanare. Hoc enim si accideret, sanguis menstruus neutiquam tenuis, fluidus, ac illi perquam similis esset quæ in naribus guttatim distillat: à quo menstruus neque manandi forma, neque alijs omnibus differt, nisi fortassis plerumque tenuior & aquosior, alia uero eiusmodi qualitate præditus occurrat. Qui si in utero seruaretur, quis ignorare posset, illum concretum & frustulatim educendum: ut taceam fundi orificium tum nisi purgatis mensibus non posse in congressu recludi, alioquin quando mulier iniret, ac fundi ore semen acciperet, aut id os semine emitteret, etiam sanguini menstruato uia pateret, isque profluere. Quin & magnam huius rei coniecturam dant mulieres quædam, nuper à partu neque fluidum neque tenuem sanguinem emittentes, uerum magna coëcti sanguinis cum seroso quoque humore frusta, perinde ac si sanguinem in uene sectione extractum, atque in utrum aliquot horis collectum in partes cultro diuideres, ac illum tunc in terram abijceres. Eius namque formæ illis mulieribus sanguinem profluere aliquando conspexi, haud aliter quæ si aperta adhuc in uterum fundum pertinentes uenæ, quæ secundinis innascebantur, in uteri sinum sanguinem effunderent: & is ita concretus, non autem stillatim, ut aliàs solet, ex pudendo manaret, adeo ut facile in fundi cavitatem sanis mulieribus sanguinem menstruum nequaquam sensim asseruari, certò possimus colligere, & arbitrari ut in scetum dissectione intuemur, uenas ad fundum ceruicemque pertinentes, quæ à suis suffulciuntur membranæ, sanguinem hunc paulatim acerare, ac turgentes illas singulis mensibus apertis ipsarum osculis emittere. Quod ex mulierum quidem sectione mihi uisum esse affirmare nequeo: uerum quod in quodam hæmorrhoidum uitio laborare non illubenter expendi, id mihi certissimò in uenis illum sanguinem, non autem in fundi amplitudine asseruari argumento est. Hic namque ordinatis uicibus, ut mulieres suis mensibus, ex uenis in sedem pertinentes, sanguinis crassioris fluxu uexari consueuerat: & quæ ex nigro arquato iecoris mira duritie perijisset, num portæ ramus, an cauæ hunc sanguinem euacuarent in dagaturus, illum diffecui, atque uenæ portæ ramum sub coli intestini fine, & tota recti longitudine in mesenterio ductum pollicis ferè crassitie æquare, & sanguine illo crassiori luto soque turgere animaduerti, cauæ uenæ ramis huc pertinentibus nihil prorsus immutatis, adeo ut per quæ stupidus censeret, si posthac ambigerem, num ex portæ ramis, an cauæ, melancholicus sanguis ex sede frequenter promanaret: & non certissimò mihi persuaderè, uenas has nimium oppletas, quæ iam sensim sanguinem illum admiserint, apertis ipsarum oris eructare. Atque ita in mulieribus fieri arbitror. an tam ex fundi uenis, an uero ex ceruicis semper, aut modò ex his, modò ex illis menses defluant, ignorare me, neque quicquam certi quod mihi omni ex parte sanum esse uidetur, posse affirmare fateor. Hæc tamen non dum mulierem non prægnantem, quæ uenarum crassitie ab alijs differret inueni, quamque tamè diuerso modo affectas plerumque uiderim. Lutetie enim in publica sectione præstanti forma & floridæ ætatis meretricis suspensio necatam primum secui. Patauij quoque altera obtrixit, quæ sibi laqueo mortem intulerat. Deinde monachi cuiusdam diuo Antonio hic sacri elegans scortum repente uelut ex uteri stragulatione, aut attonito morbo, mortuum, Patauij studiosi ex monumento ereptum ad publicam sectionem attulere, mira industria cadaver uniuersa cute liberantes, ne à monacho dignoscatur, qui id è monumento ereptum cum scorti parentibus apud urbis præfectum

fectum conquerebatur. Præter hoc superiori anno mulierculam utcumque senem, & fame (uti conijcio) in ea annonæ penuria enecatam, pari ratione subductam in scholis adepti sumus. Quæ autem postremo nobis obtigit, & qua in uigesima quarta & uigesima septima figuris exprimendis uisum fuit, suspensio metu se grauidam falso sinxerat. Verum Prætoris iussu ab obstetricibus (quæ illam minime grauidam affirmabant) interrogata, nunquam quantum à mensuris purgationibus abesset, utcumque id sedulo nos resciscendum ab ea curauimus, indicare uoluit. Verum huic, & quas non prægnantes uidi, omnibus uenæ pari se habebant modo: neque uel imaginari licebat, quoniam pacto in uterum fundum sanguinem per crassam collectamque adeo uteri substantiam ducere possint, præcipue quum in his uenæ capillorum modo essent tenues, uisumque quodammodo effugerent. Quæ autem ad ceruicem & infimam uteri fundi sedem tendebant, apparere crassiores, & facilius ex his menses defluere expurgari uel posse uidebatur. Haud secus quam si sectio ex uenis ceruicem implicantibus menstruum sanguinem semper excerni, propemodum suaderet.

DE VTERI ACETABULIS. Caput XVI.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

et hoc finis
spectabilis in
one, aut ca.
præstat uac
caque non
tia prædem
concepit.

ETERV M dissectionis professorum de uteri acetabulis dissensio ad nos quoque manauit. Grauius etenim in scholis contenditur, quidnam uteri sint acetabula: qua etiam de re tantisper dubitavi, donec in oue, quæ non ita diu uero gesserat, quid uerè uteri acetabula sint, inspexissem. Hæc enim altero ipsius uteri sinu semen receperat, qui dissectus asperam inæqualem ostendit superficiem, multis sinibus oppletam, qui tales prorsus erant, ac si mediam pisce partem singulis sinibus quis non secus impressisset, quam si in ceram eiusmodi sinus pisa quapiam moliretur. Quando itaque sinus illos intuerer, ac Galeni loci ad finem libri de Vteri resectione non immemor essem, quo acetabula sinui foliorum herbarum assimilant, quam Græci ab acetabuli, seu potius heminae forma κοτυλιδνας, & à cymbali imagine κυμβαλινος & κυμβαλον uocant: nos autem acetabulum, & Veneris hortum, seu umbilicum nuncupamus, promptè collegi, hos uteri sinus κοτυλιδνας Græcis, nobis autem acetabula primum fuisse ad eum modum nuncupatos, quo altius incisus ossium sinibus acetabuli nomen accommodamus. Si enim coxendicis acetabulum intueris, illudque ad hos uteri sinus contuleris, nullas reperiens corporis partes æque ex merito ab imagine nomen obtinuisse, atque acetabulum id coxendicis ossis, à quo iam paulo ante femur resectum sit, & hos uteri sinus. Vt enim coxendicis sinus ita ac si medius globus ipsi impressus esset, cauius cernitur, sic etiam & hi uteri sinus insinuantur: deinde ut coxendicis acetabuli supercilia extra reliquam ossis superficiem prominent, ita etiam in uteri amplitudinem suorum sinuum supercilia procerius quam reliqua uteri superficies in ipsius cavitatem extuberant. Ad hæc, ut coxendicis ossis acetabulum mucoso humore oppletur, ita sanè & uteri sinus mucoso sanguine mihi conspiciebatur infartus: à quo iam in non nullis sinibus teres & insigniter mucosum uasculum uidebat pronatum, ad eum prorsus modum quod teres ligamentum ex coxendicis acetabulo in femoris caput inserit. Quum itaque hos ouilli uteri si nus inspexissem, unde uteri acetabulorum nomen primum sit institutum, nequaquam hesi. Vt autem quoniam pacto illa procrearentur cognosceret, non prægnantis ouis uterum mox aperui, & uteri amplitudinem multo aliter quæ mulieribus uteri asperam inæqualemque adinueni. Per uniuersam enim superficiem subflaua uisebant tubercula, & semiglobuli, tales omnino ac si dimidiatas pisces uteri mulieris amplitudini passim quis agglutinasset. Atque hic primum discere coepi, quid Anatomes professores uellent, qui acetabula uteri extumescitibus in ano uenarum capitibus comparant, ex quibus iam paulo post sanguis melancholicus est profluxurus. Si enim non prægnantem uacuum uterum secueris, illo quauis ratione aperto, nihil eiusmodi prominentibus capitulis erit manifestius: nihilque ad dubitabis, illa acetabulorum loco plerisque Anatomicis habita fuisse, non fortassis quo dilla ueris acetabulis assimilarent, uerum acetabula uteri esse arbitrantur, sed quod ex uteri sectione didicissent, uenas ac arterias inter internam externamque uteri tunicas admodum multiplici & implexa prorsus serie in uaccis distributas, suis sinibus in hac capitula per uniuersam uteri amplitudinem extuberantia pertinere, ac demum coconcepto iam semine illa aperiri, semenque amplecti, & uasa quædam educere, quæ à uenis & arterijs in capitula pertinentibus pronata, ad seminis usque superficiem infererentur, illique implicata secundinam seu tunicam scetum extimam efficerent. Præterea ubi sedulo in non prægnanti uacca hæc tubercula expenderis, & rursum in illa quæ nuper coconcepti, sinus illos quos tubercula sese aperientia efformant didiceris, ac pariter obseruaueris in uacca quæ paulo diutius coconcepti, qui sinus illi oblitterentur, & distento iam utero prorsus uisum fugiant, ac uasa tantum appareant: ex sinuum loco ab uteri tunica ad secundinam porrecta, etiam facile ratio cinaberis, quid medici indicauerint, qui acetabula

Quid uerè uteri sint acetabula, & quæ primum ita fuerint nuncupata.

Quæ secundum acetabula à ueribus fuerint appellata.

Ad quæ uerè acetabuli nomen fuerit ductum.

uoca-